

RĪGĀ

2020. gada 14.maijā
Nr. 1-23/76_e

Finanšu izlūkošanas dienestam
paziņošanai e-adresē

Valsts ieņēmumu dienestam
paziņošanai e-adresē

Informācijai:
Finanšu ministrijai
paziņošanai e-adresē

Finanšu un kapitāla tirgus komisijai
paziņošanai e-adresē

Par aizdomīgu darījumu paralēlās
ziņošanas sistēmas attiecībā uz nodokļu
jautājumiem pārskatīšanu

Latvijas Finanšu nozares asociācija (turpmāk – Asociācija) kā vienu no savas darbības prioritātēm ir izvirzījusi augstāko atbilstības standartu veicināšanu finanšu sektorā un šī mērķa sasniegšanai veikusi virkni pasākumu - arī iestājoties par efektīvu, tiesībaizsardzības iestāžu darbam noderīgu, finanšu noziegumus apkarojošo aizdomīgu darījumu ziņošanas sistēmu. Novērtējot jau līdz šim paveikto, kā arī iestājoties par turpmākiem uzlabojumiem, **Asociācija vēlas vērst atbildīgo institūciju uzmanību uz pastāvošās aizdomīgu darījumu paralēlās ziņošanas sistēmas attiecībā uz nodokļu jautājumiem neatbilstību kā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas labākajai praksei, tā labas pārvaldības standartiem un aicina situāciju nekavējoties risināt.**

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas (turpmāk – NILLTPFN) likuma 30. panta pirmā daļa nosaka NILLTPFN likuma subjektiem, tai skaitā kredītiestādēm, pienākumu nekavējoties ziņot Finanšu izlūkošanas dienestam (turpmāk – FID) par katru aizdomīgu darījumu. Vienlaikus, paralēli regulējumam NILLTPFN likumā, kas nosaka NILLTPFN likuma subjektu pienākumu par aizdomīgiem darījumiem ziņot FID, ziņošanas pienākumu nosaka arī likums “Par nodokļiem un nodevām” – tikai šoreiz Valsts ieņēmumu dienestam (turpmāk – VID). Saskaņā ar likuma “Par nodokļiem un nodevām” 22.² panta pirmo daļu NILLTPFN likuma subjektiem ir pienākums, konstatējot aizdomīgu darījumu NILLTPFN likuma izpratnē, nekavējoties ziņot arī VID par tādu personas, kuras rezidences (reģistrācijas) valsts ir Latvijas Republika, aizdomīgu darījumu, kura pazīmes atbilst vismaz vienai no likuma “Par nodokļiem un nodevām” 22.² panta trešajā daļā minētajām aizdomīguma pazīmēm nodokļu jomā. Norādāms, ka ja neiestājas pienākums saskaņā ar NILLTPFN likumu ziņot FID, nevar iestāties arī situācija, kurā būtu jāziņo VID,

ziņojumu saturs pēc būtības ir vienāds. Mērķis ziņot arī VID, ir nepieciešamība nodrošināt, ka VID savlaicīgi saņem informāciju tā atbildībā esošo likumpārkāpumu atklāšanai un novēršanai. Vienlaikus, nav atbalstāma un pamatota pieeja, ka minēto informāciju jau sākotnēji FID nevarētu pārsūtīt VID vai otrādi. Jāņem vērā, ka katra iestāde šobrīd ir izveidojusi savu ziņošanas kanālu, tehnisko risinājumu un NILLTPFN likuma subjektiem šī informācija ir jāiesniedz divreiz - katrai iestādei atbilstoši tās izvirzītajām tehniskajām prasībām. Ievērojot minēto, **šobrīd normatīvais regulējums uzliek privātpersonām – NILLTPFN likuma subjektiem, pienākumu vienu un to pašu informāciju, iestājoties noteiktiem kritērijiem, iesniegt divām valsts institūcijām.** Norādāms, ka tā kā pārkāpumi nodokļu jomā veido ļoti ievērojamu daļu no finanšu tiesībpārkāpumu kopējā apjoma, gadījumi, kuros vienlaikus jāziņo abām iestādēm ir bieži un attiecīgi NILLTPFN likuma subjektiem rada ievērojamu slogu.

Asociācijas ieskatā šādas paralēlas ziņošanas sistēmas pastāvēšana neatbilst ne NILLTPFN izvirzītajiem starptautisko institūciju standartiem un labajai praksei preventīvo pasākumu noteikšanā, ne labas pārvaldības un no tā izrietošajam “vienas pieturas aģentūras” principam. Uz nepieciešamību pārliecināties par to, ka NILLTPFN likuma subjektiem ir pieejami nepieciešamie resursi NILLTPFN un saprātīgu resursu izlietošanu NILLTPFN atklāšanai un novēršanai ir vairākkārtīgi norādījusi Finanšu darījumu darba grupa (FATF)¹, kā arī tas kopumā izriet no riskos balstītās pieejas būtības – atbilstoši riskiem veltīt resursus tam, kur tas visvairāk nepieciešams. Situācija, kurā NILLTPFN likuma subjekti tiek neproporcionāli apgrūtināti ar prasību vienu un to pašu informāciju iesniegt divām valsts institūcijām, nepārprotami neatbilst iepriekš minētajai pieejai. Pievēršam uzmanību, ka ir pamats apšaubīt šī normatīvajos aktos noteiktā pienākuma praktiskā izpildījuma - liekot ziņot divreiz divām valsts iestādēm, atbilstību Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10. pantam un no tajā nostiprinātā labas pārvaldības principa izrietošajam “vienas pieturas aģentūras” principam.

Apsveicami, ka valsts pārvalde situāciju pakāpeniski, taču Asociācijas ieskatā nepietiekami ātri, jau mēģina risināt. Šobrīd jau spēku zaudējušā pasākumu plāna NILLTFN laikposmam līdz 2019. gada 31. decembrim 4.5. pasākums paredzēja apsvērt iespējas pārskatīt paralēlās aizdomīgu darījumu ziņošanas VID sistēmu (aizdomīgu un neparastu darījumu sistēmas pārskatīšanas ietvaros) līdz 2019. gada 1. martam. Savukārt, šobrīd spēkā esošā pasākumu plāna NILLTPFN laikposmam no 2020. līdz 2022. gadam 4.1. pasākums paredz pārskatīt paralēlās aizdomīgu darījumu ziņošanas sistēmu, ieviešot tehnisko risinājumu informācijas par aizdomīgiem darījumiem paziņošanai FID un VID, izmantojot vienu kanālu. Pasākums sadalīts 2. posmos – līdz 2020. gada 1. jūlijam un līdz 2021. gada 1. aprīlim.

Asociācija pateicas institūcijām par pasākuma aktualitātes atzišanu, kā arī par visām līdz šim notikušajām produktīvajām diskusijām attiecībā uz veicamajiem soļiem, lai situāciju atrisinātu. Vienlaikus Asociācijai nav pieņemama izskanējusi informācija, ka šī gada ietvaros risinājums, vismaz, lai ziņojamās informācijas struktūra būtu vienveidīga, netiks rasts. Asociācija nepiekrīt, ka esošais regulējums ir nepietiekams, lai FID saņemtos ziņojumus jau

¹ FATF (2013-2019), Methodology for Assessing Compliance with the FATF Recommendations and the Effectiveness of AML/CFT Systems, updated October 2019, FATF, Paris, France, <http://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/documents/fatf-methodology.html>; Keynote speech at the 7th International Anti-Money Laundering and Compliance Conference, 10 December 2019, <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfgeneral/documents/speech-international-aml-compliance-dec-2019.html>

tagad nosūtītu arī VID, ja ziņojumu iesniegušais NILLTPFN likuma subjekts nosūtīšanas nepieciešamību ir norādījis ziņojumā. Savukārt, iestāžu norādītais attiecībā uz nespēju iespējami ātri veikt vismaz minimālus iestāžu informācijas sistēmu tehniskos pielāgojumus, Asociācijas ieskatā nav pieņemams, cita starpā arī ievērojot to, resursus, ko paralēlās ziņošanas sistēmas nodrošināšanai velta privātais sektors. Ātra rīcība šajā gadījumā ir iespēja valsts pārvaldei novērst jau sākotnēji neatbilstoši izvēlētu pieeju, kas nenodrošina tās darba organizēšanu pēc iespējas ērti un pieejami privātpersonai. Jau tuvākajos mēnešos iespējama paralēlās ziņošanas sistēmas pārskatīšana, veicot praktiskus iestāžu procedūru un informācijas sistēmu pielāgojumus, normatīvo aktu tehniskos nosacījumus, kuri jebkurā gadījumā piemērojami atbilstoši valsts pārvaldes principiem, precizējot pēc nepieciešamības.

Ievērojot minēto, **Asociācija aicina nevilcinoties nodrošināt, ka iesniedzot aizdomīga darījuma ziņojumu FID, NILLTPFN likuma subjektiem ir iespējams veikt atzīmi, ka ziņojums iesniedzams arī VID un informācijas tālāku nodošanu nodrošināt starp abām iestādēm.**

Esam gatavi sarunām un turpmākai sadarbībai, lai veicinātu aizdomīgu darījumu paralēlās ziņošanas sistēmas attiecībā uz nodokļu jautājumiem iespējami ātrāku pārskatīšanu.

Ar cieņu

valdes priekšsēdētāja

Sanita Bajāre

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Sagatavoja:
Laima Letiņa, laima.letina@financelatvia.eu